

"Jeżeli będziemy tak patrzeć na wszystko obojętnie i nie będziemy mieli więcej w sobie determinacji i miłości do Boga, zakorzenienia w Ewangelii, takiej stanowczości, jaką powinni mieć chrześcijanie, którzy przecież są solą ziemi, światłością świata, niczego nie zdziałamy.

Czyli tego, czego my nie zrobimy nikt nie zrobi w świecie" (bp E. Frankowski, Stalowa Wola, 12.12.1998).

PRZEKROCZYĆ PRÓG TRZECIEGO TYSIĄCLECIA Konferencje naukowe w Stalowej Woli i Sandomierzu w latach 1998-2001

„Blisko tysiąc osób uczestniczyło w Stalowej Woli w trzecim już spotkaniu poświęconym wypracowaniu elementów programu ratunkowego dla rolnictwa i gospodarki żywnościowej. Organizatorami konferencji były Akcja Katolicka Diecezji Sandomierskiej, Fundacja Uniwersytecka w Stalowej Woli oraz Polskie Stowarzyszenie Morskie i Gospodarcze.

Mszę św. w intencji duchowego wsparcia rolników w słusznym proteście przeciw degradacji polskiej wsi i rolnictwa odprawił w stalowowolskiej bazylice MB Królowej Polski bp Edward Frankowski, który w przyjętej oklaskami homilii poddał ostrej krytyce panującą obecnie w kręgach władzy filozofię totalitaryzmu liberalnego, wzywając zarazem do dokonania odnowy moralnej".¹

Poprzez wykłady otwarte, seminaria i konferencje naukowe Biskup prowadzi edukację grup społecznych nie ograniczając się jedynie do wykładów dla studentów WNS KUL, seminarium duchownego i bieżącej działalności duszpasterskiej. Daje się poznać jako człowiek ciekawy, nastawiony na poszukiwanie nowych horyzontów i otwarty na nowe przestrzenie sensu stara się przekazać otoczeniu, iż rzeczywistość dnia codziennego nie składa się tylko z rzeczy; ten świat, który postrzegamy składa się także z refleksji dotyczących tych rzeczy. Jako socjolog przypomina, iż przedmiotem socjologii są nie tylko fakty, ale i wartości.

Zachęca do zdecydowanego działania: „Co znaczy rządzić, gospodarzyć wspólnym dobrem, któremu na imię Polska. Dlatego mam tak dużą nadzieję, że te spotkania, które służą upodmiotowieniu narodu naszego, będą przez nas wszystkich przyjęte z jak największą ochotą. I trzeba tutaj spieszyć się bardzo, bo to co zrobili i robią z Tor Mięsem, co zrobiono ze Stoczną Gdańską, z innymi zakładami, to po kolei zrobią z nami wszystkimi, z całą Polską. Jeżeli będziemy tak patrzeć na wszystko obojętnie i nie będziemy mieli więcej w sobie determinacji i miłości do Boga, zakorzenienia w Ewangelii, takiej stanowczości, jaką powinni mieć chrześcijanie, którzy przecież są solą ziemi, światłością świata, niczego nie zdziałamy. Czyli tego, czego my nie zrobimy nikt nie zrobi w świecie”.²

---

¹ A. W. Kaczorowski, „Jak ratować polską Wieś?”, Tygodnik Rolników „Obserwator” Nr 12 z dn. 21-03-1999.

² ks. bp E. Frankowski, Referat wprowadzający, „Polityka gospodarcza w latach 1989-1998 i jej owoce w obszarach wiejskich”, Stalowa Wola, 12-12-1998.

Konferencje naukowe w latach 1998-2001 wprowadzają nas na niezwykle bogaty obszar Jego działalności w dziedzinie edukacji, która ze względu na znaczenie, skalę i różnorodność form wymaga systematyki z uwzględnieniem szerokiego kontekstu miejsca, czasu i okoliczności. W związku z tym szeroko pojętą działalność edukacyjną Biskupa realizowaną poprzez wykłady otwarte, seminaria i konferencje naukowe dzielę na 4 okresy:

I. 1977-1989 - Studium o Rodzinie Katolickiej, Uniwersytet Robotniczy w Stalowej Woli, Studium Katolickiej Nauki Społecznej w Stalowej Woli; Instytut Wyższej Kultury Religijnej, Duszpasterstwo Ludzi Pracy,

II. 1990-1997 - Filia WNS KUL z kierunkami ekonomia, pedagogika socjologia i psychologia, Katolickie Uniwersytety Ludowe, Zespoły Synodalne, Obywatelskie Stowarzyszenia Uwłaszczeniowe, Akcja Katolicka,

III. 1998-2001 - energetyka, hutnictwo i obronność a w szczególności tematyka rolnictwa i obszarów wiejskich w cyklu 16 konferencji pt. „ELEMENTY PROGRAMU RATUNKOWEGO DLA ROLNICTWA I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ” (Tab. Nr 1).

IV. Okres po 11 września 2001 - Radio Maryja, TV Trwam, WZNoS KUL ...

Każdemu okresowi odpowiada inna sytuacja społeczno polityczna mimo stosunkowo niewielkich przedziałów czasowych. Lata 90-te to dekada wypełniona pracą nad zagospodarowaniem wolnej przestrzeni po okresie komunistycznego spustoszenia. Następuje zdecydowana przebudowa zarówno struktur społecznych jak też wciąż tkwiącego w nas człowieka określanego mianem homo sovieticus.

"Zbyt wiele straciliśmy czasu, który powinien być wykorzystany dla dobra narodu i ojczyzny. Kościół nie może się zgodzić na takie upodlenie człowieka, niech te konferencje służą prawdziwemu dobru ojczyzny i naszego Kościoła w ojczyźnie".³

Lata 90-te w Stalowej Woli, to działalność edukacyjna tworzącego się ośrodka kulturalno naukowego położonego nie tylko na peryferiach wolnej Europy ale i w strefie najuboższych województw Polski Wschodniej - na bazie założonej początkiem lat 90 i dynamicznie rozwijającej się Filii WNS KUL wyrastającej do rangi symbolu w równie młodej diecezji sandomierskiej utworzonej w wyniku reformy administracyjnej Kościoła w 1992 r.

To również lata utraty symboli i upadku tej miary bastionów Solidarności jak Stocznia Gdańska czy Nowa Huta. To skutki uboczne korzystania z wolności bez odpowiedzialności .

31 marca 1998 r. - czyli w okresie dotyczącym omawianych konferencji - rozpoczęły się negocjacje o członkostwo Polski w Unii Europejskiej będące wynikiem decyzji podjętej przez Radę Europejską w Luksemburgu (grudzień 1997).

Od 1 stycznia 1999 weszła w życie reforma administracyjna Polski, która wprowadziła trzystopniową strukturę podziału terytorialnego.

---

³ ks. bp. E. Frankowski "Zapomniano o człowieku [w:] Ratowanie Rolnictwa, Sztafeta Nr 39, z dn. 30-09.1999.

Znaczącym impulsem do skupienia uwagi środowiska na tematyce rolniczej były negocjacje w obszarze "Rolnictwo", które rozpoczęły się od 14 czerwca 2000 r., i których finał nastąpił podczas szczytu Rady Europejskiej w Kopenhadze 13 grudnia 2002 r.

Niemal pięcioletni etap negocjacji poprzedzał tzw. okres przedakcesyjny, który rozpoczął się w 1994 r. Zakończenie rokowań otworzyło 1 maja 2004 r. drogę do rozszerzenia Unii Europejskiej, równoznacznego z zakończeniem funkcjonowania układów jałtańskich. Referendum w sprawie wstąpienia Polski do Unii Europejskiej⁴ odbyło się 07-08 czerwca 2003 r.⁵

Równie istotny dla głębszego zrozumienia wymowy konferencji jest kontekst wynikający z doboru osób i instytucji dzięki którym to przedsięwzięcie mogło zaistnieć i przynieść oczekiwane rezultaty.

Oprócz wykładowców wspomnianej już Filii WNS KUL należą do nich eksperci PSMiG, Stowarzyszenie Polskich Prawników Katolickich w Lublinie, pracownicy i członkowie Fundacji Uniwersyteckiej, Fundacji Nasza Przyszłość i Radia Maryja, oraz odrodzona po blisko 50 latach zakazu ze strony władz komunistycznych Akcja Katolicka, która w 1997 r. wznowiła swoją działalność na życzenie papieża Jana Pawła II skierowane do biskupów polskich podczas spotkania ad limina apostolorum w 1993 r.

Pontyfikat Sługi Bożego Jana Pawła II wywierał niezwykle wpływ na całą ówczesną rzeczywistość. Lata 1977 - 2005 - to niemal trzy dekady, podczas których miały miejsce niezwykle intensywne i niezwykle istotne - na miarę epokową - przemiany w skali kraju, Europy i świata, którym kształt nadał właśnie Ojciec Święty Jan Paweł II i który z wielkim szacunkiem odnosił się do rolników. Jego słowa wielokrotnie cytowane wciąż będą wskazywać na ich niezwykle znaczenie w historii naszego narodu.

"Pragnę oddać hołd miłości rolnika do ziemi, bo ta miłość zawsze stanowiła mocny filar, na którym opierała się narodowa tożsamość. W chwilach wielkich zagrożeń, w momentach najbardziej dramatycznych w dziejach narodu, ta miłość i przywiązanie do ziemi okazały się niezmiernie ważne w zmaganiach o przetrwanie. Dzisiaj w czasach przemian nie wolno o tym zapominać. Oddaję hołd spracowanym rękom polskiego rolnika. Tym rękom, które w trudnej, ciężkiej ziemi wydobywały chleb dla kraju, a w chwilach zagrożenia były gotowe tej ziemi strzec i bronić."⁶ "Wiem, że w dobie przemian społecznych i gospodarczych nie brak problemów, które często boleśnie nękają polską wieś. Trzeba, aby w procesie reform sprawy rolników były dostrzegane i rozwiązywane w duchu społecznej sprawiedliwości."⁷

---

⁴ Art.90 ust. 3 Konstytucji RP.

⁵ Prezentacja wyników negocjacji, Opracowanie rządowe, <http://www.exporter.pl/zarzadzanie/ue/negocjacje.html>

⁶ Jan Paweł II, Krosno, 10.06.1997.

⁷ Jan Paweł II - Zamość, 12 czerwca 1999.

Nauczanie społeczne Jana Pawła II w szczególony sposób inspirowało Biskupa Solidarności i stanowiło skuteczne narzędzie w jego działalności dydaktycznej zmierzającej wprost do uformowania pokolenia nazwanego już w niedalekiej przyszłości pokoleniem Jana Pawła II.

Wymagało to oczywiście współpracy z ludźmi już równie dobrze ukształtowanymi jak i odważnymi. Do takich ludzi należał niewątpliwie Filip Adwent, aktywny uczestnik konferencji, który w wypadku o wciąż niewyjaśnionych okolicznościach stracił życie wraz z rodziną (18.06.2005). "Był on jedną z niewielu, o ile nie jedyną postacią na ówczesnej scenie politycznej, której patriotyzm nie był jedynie na pokaz, ale wynikał z głębokiej troski o dobro Ojczyzny i być może taka postawa była dla kogoś niewygodna. Wszystko, co robił, robił z sercem, przy czym był bardzo autentyczny, a w sprawach Polski nieugięty. Znał doskonale realia Unii Europejskiej, z olbrzymią łatwością poruszał się zarówno po polskiej, jak i zagranicznej scenie politycznej, zachowując przy tym zdrowy kręgosłup Polaka, katolika, patrioty."⁸

Dopiero ludzie tej miary mogli się podjąć skutecznej prezentacji aktualnych i nurtujących naród tematów wiążących się z trwającymi negocjacjami z Unią Europejską, Paktem dla rolnictwa i obszarów wiejskich, protestami chłopskimi czy też negocjacjami z rządem RP. W kwestiach tych przygotowano i wystosowano do rządu szereg oświadczeń, listów otwartych oraz dwa memoranda.⁹

W ponad 100 referatach (Tab. Nr 2) dokonano poszerzonej analizy stanu polskiego rolnictwa wskazując na jego aktualną sytuację. Omówiono m.in. problematykę wyprzedaży polskiej ziemi, przekształcenia własnościowe i prywatyzację przemysłu rolno – spożywczego, sytuację polskich cukrowni, finansowanie i mechanizmy finansowo-fiskalne, bezpieczeństwo żywnościowe kraju, biotechnologie, konkurencyjność, giełdy rolno towarowe. Zwrócono również uwagę na problemy ubóstwa na polskiej wsi, protesty chłopskie, zagrożenia i szanse związane z integracją, BSE - zwyrodnienie gąbczaste czyli choroba wściekłych krów. W celu oddolnego zdiagnozowania polskiego rolnictwa wysłano do bardzo wielu rolników ankiety.¹⁰ Znaczną część tych materiałów opublikowano w specjalnie poświęconej konferencjom serii zeszytów pt. "ELEMENTY PROGRAMU RATUNKOWEGO DLA ROLNICTWA I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ" nakładem Fundacji "Nasza Przyszłość", które opracowano zarówno na podstawie materiałów przekazanych przez prelegentów jak też na podstawie nagrań realizowanych przez Radio Maryja, które wraz z o. T. Rydzykiem często gościło w Stalowej Woli i Sandomierzu.

Równie istotne jak referaty były "rozmowy niedokończone" podczas przygotowań kolejnych sesji jak też części dyskusyjne konferencji, w których brali udział nie tylko rolnicy, niejednokrotnie z ośrodków bardzo odległych od Stalowej Woli ale naukowcy i politycy - parlamentarzyści, przywódcy partii, związków i stowarzyszeń. Częstym uczestnikiem tych spotkań był m.in. były premier Jan Olszewski.

---

⁸ Mariusz Kamieniecki, Sześć ofiar, a sprawca na wolności, Nasz Dziennik, Nr 66 (2476) z dn. 18-19 marca 2006.

⁹ Memoranda z dn. 19-09-98 oraz 07-11-98 [w:] Zał. do sprawozdania Sekretariatu ds. Rolnych, Stalowa Wola, 1999.

¹⁰ Ankieta, zał. do sprawozdania Sekretariatu ds. Rolnych, Materiały archiwalne DIAK w Sandomierzu, Stalowa Wola, 1999.

W relacjach prasowych z tego okresu czytamy: "Odbiór każdej konferencji jest szeroki tak wśród samych rolników, jak i środowisk naukowych, spośród których pozyskujemy cennych współpracowników. Na VI Konferencji do prac Sekretariatu przyłączyło się Stowarzyszenie Prawników Katolickich. Pozwala nam to stworzyć doradztwo prawne, działające na rzecz rolników. (...) Po każdym spotkaniu konferencyjnym płyną od tych ludzi konkretne wnioski, rolnicy dzielą się już realizowanymi pomysłami. (...) Szkolimy nowych ludzi (...) Współpracujemy z Ośrodkami Doradztwa Rolniczego. (...) My naukowcy tworzymy te czy inne biotechnologie, natomiast oni, stojący blisko rolnika, są doskonałymi praktykami".¹¹

W okresie letnim 2000 r. formułę konferencji wzbogacono o bezpośrednie konsultacje rolników ze specjalistami w miejscowościach diecezji sandomierskiej.

Znaczący wpływ na patriotyczną atmosferę panującą podczas konferencji miały kilkakrotnie występy Zespołu Pieśni i Tańca Raławice, kierowanego przez Ewę Sęk.¹²

Szczególną wymowę stanowił akt zawierzenia się Matce Bożej Królowej Polski dokonany 11.04.1999 przez uczestników cyklu tych konferencji oraz przyrzeczeń dot. realizacji zobowiązań jubileuszowych z okazji zbliżających się obchodów drugiego millennium chrześcijaństwa oraz uroczystości związanych z pobytem Ojca Świętego w Sandomierzu w dn. 12.06.1999, kiedy te zobowiązania zostały wręczone papieżowi.¹³

Spotkania, które w sumie zgromadziły tysiące uczestników, komentowało wielu dziennikarzy. Pojawiły się artykuły na łamach pism ogólnopolskich - Nasz Dziennik, Niedziela, Tygodnik Rolników „Obserwator”, jak i lokalnych - Echo Dnia, Super Nowości, Sztafeta.

Dziś, po latach, gdy widzimy jak tragiczne wydarzenia z 11 września 2001 r., zaowocowały skutkami stanu wojennego na obszarze niemal całego świata, rzucając złowrogi cień na wschodzącą rzeczywistość trzeciego millennium, warto zadać sobie pytanie: czemu pokoleniu, którego udziałem były wydarzenia lat 80-tych narzuca się analogia epilogu tych 16 konferencji na rzecz rolnictwa do epilogu 16 miesięcy Solidarności i czy można było wybrać lepszy sposób wkraczania w trzecie tysiąclecie, by trud pokonywania spiętrzonych schodów do Unii Europejskiej nie przesłonił nam istoty naszego powołania.

---

¹¹ prof. Jerzy Zalasinski [w:] Nie chcemy tylko teoretyzować, Nasz Dziennik z dn. 21-04.1999.

¹² Kalejdoskop fotograficzny z konferencji, Zał. do sprawozdania Sekretariatu ds. Rolnych, Stalowa Wola, 1999.

¹³ Tekst zawierzenia oraz przyrzeczeń jubileuszowych, Materiały archiwalne DIAK w Sandomierzu, Stalowa Wola, 1999.